

Remissvar från Handelsanställdas förbund rörande: Promemorian Covid-19-lag Diarienummer S2020/09214

Handelsanställdas förbund har beretts tillfälle att yttra sig över ovanstående promemoria om en tillfällig lag i syfte att begränsa smittspridningen av covid-19.

Yttrande avgränsar sig till att endast gälla de delar av förslaget som handlar om att begränsa smittspridning på handelsplatser, det vill säga köpcentrum, varuhus, butiker, service-inrättningar och andra liknande platser. Med service-inrättningar avses till exempel frisersalonger, skönhetsmottagningar och cykelverkstäder.

Handels och arbetet med att begränsa av spridningen av covid-19

Handels organiserar anställda i kontaktbranscher som berörs av förslaget, såsom detaljhandel, frisörverksamhet och skönhetsalongen. När hundratusentals anställda möter miljontals kunder varje vecka finns självklart behov av åtgärder för att minska risken att anställda och kunder blir smittade.

Handels har därför sedan mars 2020 aktivt arbetat med att minska smittspridningen i de branscher som förbundet organiserar. Främst har det utgått från vårt uppdrag som löntagarerepresentanter och setts som en arbetsmiljöfråga. Inga anställda ska utsättas för onödiga risker att bli smittade på sina arbetsplatser. Men förbundet är självklart också medvetet om att åtgärder för att begränsa antalet kunder också kan bidra till att minska smittspridning bland kunder. Vi ser även det som positivt för samhället.

Under våren 2020 och hösten 2020 genomförde Handels två omfattande undersökningar bland skyddsombud på detaljhandelns arbetsplatser.¹ Undersökningarna visade att de

¹ Handelsanställdas förbund (2020a), Butiksanställdas arbetsmiljö under coronakrisen. Finns tillgänglig på https://handels.se/globalassets/centralt/media/pressrum/faktablad/2020/handels-fakta-2020-3_arbetsmiljo-corona.pdf Handelsanställdas förbund (2020b), Skyddsombudsundersökning om covid-19 hösten 2020. Finns tillgänglig på <https://handels.se/om-handels/rapporter-och-undersokningar/Medlemsundersokningar/skyddsombudsundersokning-om-covid-19-hosten-2020/>

allra flesta butikerna hade vidtagit det som skulle kunna kallas enkla åtgärder. Men skyddsombuden ansåg inte att det var tillräckligt. Många butiker hade visserligen infört noggrannare städning, handskar och handdesinfektion till personalen, satt upp informationsskyltar och markeringar om att kunder ska hålla avstånd i butikerna.

Men det fanns stora brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet, att informera personalen och utbilda i rutiner. Denna brist visade sig i att endast 16 procent av butikerna hade involverat de anställda i riskbedömningar.

Dessutom hade få butiker gjort något aktivt för att begränsa antalet kunder i butikerna. Endast en tredjedel av de undersökta arbetsplatserna hade utsett ansvariga utsetts för att bedöma om antalet kunder i butiken behövde begränsas. Få hade något kösystem. Butikerna i dagligvaruhandeln hade vidtagit fler åtgärder jämfört med butiker i sällanköpshandeln.

Under julhandeln 2020 har trängseln i butikerna uppmärksammats än mer. Handels rådgivning har blivit nedringd av oroliga medlemmar. Handels välkomnar därför en lag som ger möjlighet att begränsa antalet besökare i butiken. Det skulle leda till en bättre arbetsmiljö, och samtidigt till lägre smittspridning i samhället.

Förslaget om att begränsa smittspridning på handelsplatser

Enligt förslaget till ny tillfällig lag ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om att den som bedriver verksamhet på en handelsplats ska vidta smittskyddsåtgärder. Exempel på sådana föreskrifter kan vara

- begränsning av antalet besökare
- begränsning av öppettider
- andra åtgärder för att förhindra smittspridning
- att som yttersta åtgärd stänga handelsplatser.

Förslaget motiveras av att handelsplatser ska betraktas som en så pass riskfylld miljö att de bör omfattas av lagen.

Handels överväganden

Handels finner att promemorian på ett balanserat sätt för fram behov av att vidta smittskyddsåtgärder riktat mot handelsplatser. Den betonar att begränsningar som avser handelsplatser inte bör kunna införas i större utsträckning än vad som är nödvändigt och proportionerligt. Vidare att livsmedelshandel ska vara undantaget från begränsningar.

När det gäller begränsning av antalet besökare är det något som Handels efterlyst mot bakgrund av att trängsel i butiker riskerar ohälsa hos de anställda. En begränsning av besökare kan också gälla för livsmedelshandel. Men när det gäller den yttersta åtgärden

stängning kan vi förstå att livsmedelshandel måste vara undantaget då det är en samhällsviktig verksamhet. Däremot kan begränsning av öppettider vara möjligt om man i dialog med parterna finner det.

När det gäller begränsning av öppettider eller som yttersta åtgärd en stängning för sällanköpshandel kan det finnas skäl till det om smittläget är allvarligt. Samtidigt innebär sådana begränsningar inkomstförluster för anställda. Vår utgångspunkt är därför att sådana åtgärder **samtidigt** behöver innebära att former för ersättningar till anställda finns på plats – inte endast till företagen.

Handels vill särskilt betona det som står i kapitel 17 Ersättningsfrågor:

”Eventuella anspråk på ersättningar bör lämpligen hanteras inom ramen för det löpande arbetet med att lindra de ekonomiska skadeverkningarna av covid-19 för företag, löntagare och andra aktörer i Sverige. En sådan ordning stämmer också väl överens med vad som gäller enligt ordningslagen, smittskyddslagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.”

Handels vill gärna bidra och förutsätter att en diskussion mellan myndigheter och parterna inom branschen sker vid såväl nationella som regionala begränsningar. Givet detta så:

- Handels tillstyrker förslaget till covid-19-lag

Med hälsning

Linda Palmetzhofer
Ordförande

Stefan Carlén
Chefsekonom